

Atomcsapást túlélő latrok

Nem tudom, hogyan jutottam el Hévízre 1998 novemberében.

Bizonyára vonattal utaztam. Amikor csak tehetem, autóbusz helyett a vonatot választom. Vidékünkön szándékosan pusztították el a vasutat, mely az új országhatárok kialakításánál, megrajzolásánál játszott döntő szerepet. Bizonyára zavarhatja a túlságosan nagy zsákmány megszerzőit mindaz, ami a zsákmányra, annak megszerzésére emlékeztet.

Mondom, vonaton utazhattam Szegedtől Pestig, mert autót 96-ban ellopták, aztán Budáról Keszthelyig vonattal, onnan autóbusszal – a keszthelyi állomásról buszok közlekednek – Hévízig. A Csokonai-társaság tanulmányi napjainak kezdetén nyílik meg állandó kiállításunk.

A régi meghívó szerint 1998. november 5-én, csütörtök délután kezdődik egymással és a borokkal való ismerkedésünk.

A TANULMÁNYI NAPOK PROGRAMJA	
1998. november 5. (csütörtök délután)	
	Megterhesés, a szállások elfoglalása, ismerkedés egymással és a borokkal
1998. november 6. (péntek)	
10.00	Zalán Tibor elnök megnyitja Hévíz város polgármestere köszönti a résztvevőket
10.30-12.30	Előadások, hozzászólások - előző: Fűzi László
13.00	Ebéd
14.30	Az állandó Csokonai képzőművészeti kiállítás megnyitása Megrójta: Vancsura Miklós főigazgató

A hévízi önkormányzat kisebb szállójában jövünk össze – mely mára már Teréz anya nevét viselő szociális otthonná vált – nos, otthonosan érezzük ott magunkat annak a magas, csapzott hajjú, szakállas, krisztusi külsejű művésznak a társaságában, aki viszi a szót. Nagy munkabírása arról is látszik, ahogyan a borhoz nyúl. Nyakában öngyújtó lóg, néha vele lobog, lázasan provokálva, próbára téve a jövevényeket, akiket addig nem ismert. Én is akkor találkozom vele először. Pannonhalmi diák volt – ez gyorsan kiderül róla. Meg az is, hogy köze van a tűzzománchoz. Közel van még hozzánk a halottak napja, túlságosan elevenen loboghatnak bennem is azok a gyertyák, melyek kálváriáinkon égnek. A délvidéki magyarság az elnémitottság korában a kál-

váriák feszületeinél helyezi el virágait, gyújt gyertyát temetetlen halottaiért; és **A keresztfához megyek** kezdetű egyházi dalban találja meg azt az éneket, amellyel saját mély, titkolni kényszerült gyászát, pokoli megalázottságát megfogalmazhatja. *A keresztfához megyek/ Mert máshol nem lelhetek/ Nyugodalmat lelkennek./ S ott talállak, ó, Szűz Anya,/ Fájdalom közt, bágyadozva,/ Tőr veré át lelkedet.*

Igen, a délvidéki asszonyok legnagyobb bánatukat a hét törrel átvert szívű Hétfájdalmú Szűz képe előtt sírták el, a Fájdalmas Anyával beszéltek meg.

És elevenen élhettek bennem azok a szenttamási hírek is, melyek az ottani kálváriára vonatkozó felújítási szándékról, elképzelésekről szóltak. A szenttamásiak csak 1995-ben szervezték meg első megemlékezésüket. Megrázó, katartikus élmény volt látni azokat az idősebb korú, síró embereket, akik félelmük iszonyú szorításában élve, először megemlékeztek.

1998 őszén, nyilván az egyre esztelenebbé váló szerb politika következtében oly nyomasztóvá vált légkörben, a Magyar Szó felkérésére, egy héten át naplót írtam. E véletlennek köszönhetően idézhetem föl azoknak a napoknak a hangulatát:

... [1998] November 1., vasárnap. Délben ebéd, két órára befut Páll Sanyi is. Szemerkél az eső. A temetőket behavazzák a krizantémok. Éppen ezer éve emlékezik meg a magyarság, a bencések kezdeményezésére, halottairól. A szitáló eső ellenére elég sokan összeverődnek a bácsföldvári temetőben, a keresztnél, ahol a VMDK helyi tagozata és körzeti szervezete nevében koszorúzunk. Röviden szólok, s befejezésül egyik szonettetemet olvasom fel. Szépen énekelnek a lányok, az emberek megrendülten hallgatják őket. Ezen a vidéken sokan haltak meg csak azért, mert magyarok voltak. A megemlékezés után Páll Sanyi hoz haza, a közelmúlt eseményeit elemezgetjük. Este 9 körül Csikós Tibi, ez a halk szavú kanizsai festőművész keres telefonon. Vele tudtam a legjobbakat tűnődni, hallgatni festményei, grafikai társaságában. Pestről telefonál, ott él, ott tanít. Zentán lesz kiállítása december 7-én, kérdezi,

hogy szabad vagyok-e azon a napon. Aztán nagy nehezen kiböki, szeretné, ha én nyitnám meg a tárlatát. Örömmel vállalom.

November 2., hétfő. A talajmenti fagyok tarolása elmaradt. Zsófi lányommal az esti szürkületben bicikliről is megtekintjük a lobogó gyertyák látványát. - Gyönyörű! - suttogja. A gyertyafényben csillogó sírkövek között árnyékok imbolyognak, emberi beszédől hangos még a temető. Szerda Laciékhoz megyünk. Laci, zenekarával, az A Prima Vista Együttessel részt vett az október 24-én Budapesten megrendezett I. Igric Fesztiválon, ahol Kiss Dénes megzenésített versét adták elő. Teljesítményükért különdíjat kaptak. Whiskyt iszunk és örömmel hallgatom Laci élménybeszámolóját. Mutatja befejezésre váró saját készítésű nagydobját, melynek egyik felén kecskebőr feszül. A bőrt is ő készíti elő. Közele terveinkről beszélgetünk.

November 3., kedd. Faxolásra készítem elő munkáimat. Az óbecsei postán nincs arra lehetőségünk, hogy faxot küldjünk valakinek. Ahhoz, hogy részt vehessen azon a Nemzetközi Telefax Kiállításon, melyen a meghívottak csak faxon küldhetik el alkotásaikat, szívességet kell kérnem valakitől. Persze, a felhasznált telefonimpulzusok árát nem tudjuk kiszámítani, hisz felénk nem szokás kérni a postától a részletesebb, telefonszámokra lebontott impulzusokból álló számlát. Nos, ez a Balkán lényege: a kiszámíthatatlanság. Minél nagyobb a kiszámíthatatlanság, a bizonytalanság, annál szolgálékúbbak az alattvalók. Időnként fülsiketítő robajjal vadászgép repül át fölöttünk. Az agyongyötört lakosság pénze száll el vele. Lelki nyugalma már rég elszállt.

Három nap múlva, november 6-án, délután nyílik meg állandó kiállításunk a hévízfürdői Szent András Állami Reumatológiai és Rehabilitációs Kórházban. Az a kiállítás még ma is megtekinthető, eredeti helyén áll megnyitása óta a kórház egyik, természetes fényrel jól megvilágított zugában.

Morvayval, aki verseket is ír, addigra már eldöntjük, ha egyszer lesz valami a Szenttamási Kálvária fölújításából, a keresztút képei csak tűzzománcból készülhetnek el. A képoszlopok híg vakolatába nyomott tűzzománc képek, vastag, téglából épített oszlopuk hátterébe jól beágyazódva, képesek visszaverni a kézi fegyverek lövedékét; ha rájuk festenek, oldószerrel az összes festék gond nélkül letisztítható, és ne feledd! – mondja eszelősen megvillanva –, ezek a képek még az atomcsapást is túlélnek, 850 fokon égtek ki.

Címet, telefonszámot cserélünk.

A következő év tavaszán bombák hullnak vidékünkre.

99-ben, az aradi vértanúk napján írt levelében ez áll:

Kedves Tari Pista!

Küldök Stáció referenciaanyagot, ezek alapján választhatok, s most az interneten a Hévízi Keresztutam is megtekinthető, s ha kell, még küldök anyagot.

Ha jobb idő lesz, s ha van értelme az előzetes tárgyalások alapján, szívesen leugrok megnézni a helyszínt, fotózni és méretet venni. Ezek után, vázlatok alapján már eredeti méretben megbeszélhetjük, egyeztetethetjük az elképzeléseket.

Előzetes számításaim szerint 70x50 cm félkörre vágott 1,5-ös vaslemezekon a 14, /vagy 15 állomás a feltámadással/ „tokkal vonóval” 1,3-1,5 millió

forin[t]ba lenne, ez nagyon baráti ár, de ha kell pontos, részletes költségvetést, árajánlatot küldök.

Várom visszajelzésedet, s ha 1-2 fotót küldenél a helyszínről, hamar készülhetne vázlat.

Baráti üdvözzel: Morvay László
Budapest, 1999. október 6.

Öt színes reprodukciót tartalmaz a levele. Mind-egyik fénykép hátoldalán, fönn a bal sarokban, kézírásával ez áll: TÓTI, legalul a kép címe, pl: TALÁLKOZIK ANYJÁVAL. Ugyanebben a levelében részletesebb költségvetést is küld.

Meglátogatom Soroksáron Szerezla Márton VMDK-s szenttamási alpolgármesterrel. A kilépési illeték – vagy ahogyan akkoriban nevezem egyik barátommal: útonállási díj – befizetési dátuma azt tanúsítja, hogy 1999. október 13-a soroksári látogatásunk időpontja. Jó hangulatban beszélgetünk otthonában. A KÁLVÁRIA KÁLVÁRIÁJA címmel egy 10 lapos, színes fotókat, tervrajzokat, telekkönyvi kivonatot tartalmazó, mappába fűzött, sokszorosított kiadvány is készül, mely beszámol a fölüjtás eddigi eredményeiről, fényképekkel illusztrálva a romos állapot és a fölüjtött részek közötti különbséget.

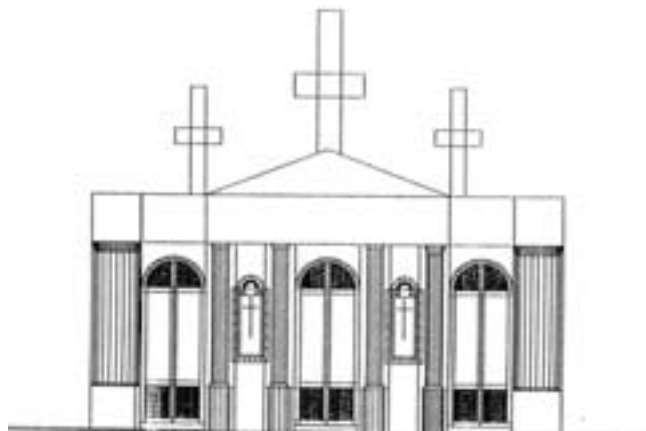

A Kálvária több mint 50 évig felújításra várt, amíg 1999-ben a polgárok adományainak köszönhetően a bejáratot és a stációkat felújították, azonban az épület restaurálása nagyobb anyagi eszközöket igényel.

A segítőkétségű emberek bővebb felvilágosítást Szerezla Mártonnál kaphatnak, a 021/730-985-ös telefonszámon,

A katalógus megjelent a szenttamási helyi közösség jóvoltából. A felvételeket Balassa Tibor készítette, Kolubarai utca 29. A telefon 730-694.

Design by - RADIO SRBOBRAN – ebből is ország-világ láthatja, hogy komoly a fölüjtési szándék. Mivel a szenttamási magyarság politikai képviselői képtelenek a képekhez szükséges anyagiakat előteremteni az önkormányzattól, a keresztút képeinek elkészítésével még egy darabig várnunk kell.

A szenttamási alpolgármester nevében levelet fogalmazok meg Morvaynak. Nagy felénk a baj. – Te vagy az író, neked kell tudnod magyarul – mondogatják nyelvehagyott társaim.

Tisztelt Művész Úr!

Tari István ösztönzésére a nagy nehézségek árán följújtott Szenttamási Kálvária ügyében fordulok Önhöz, a tűzzománc művészehez, hiszen végtelenül mostoha körülményeink éppen a nehezebben sérülő, az időjárás és a háborús háttország viszontagságait jól elviselő tűzzománcos megoldásra hívták fel a figyelmünket. Igen, Kálváriánk följújtott képoszlopaiba szeretnénk Önnel elkészíttetni a krisztusi keresztút 14 tűzzománcból álló, 45 cm x 78 cm-es, felül félkörív alakú képét, a három korpuszt és a három kereszt alatti 110 x 90 cm-es oltárképet.

Levelemben küldöm Önnek az egykori és a felújított Kálváriánkról (mely a szenttamási Római Katolikus Egyházközösség tulajdonában van) szóló fényképes beszámolót, a létesítmény telekkönyvi állapotát igazoló kivonatok és tervrajzok másolatát. Romos Kálváriánk följújtása jelenleg kimerítette anyagi lehetőségeinket, ám abban reménykedem, hogy Anyaországunk nemzeti erői képesek lennének megtéríteni a szóban forgó tűzzománcok elkészítésének költségeit, az Ön tiszteletdíját, hiszen Szenttamás a magyar tömb déli peremén létező kisváros, melyben a 12 ezer lakos 34%-a, azaz 4500 ember magyar anyanyelvű, akiknek Kálváriánk teljes följújtása roppant fontos, önazonosságukat megerősítő cselekedet lenne.

Abban a reményben, hogy elképzelésünk megértésre, magyarországi támogatásra talál, szeretettel üdvözlöm Önt:

Szerezla Márton
Szenttamás alpolgármestere

Kétezerben, a Balkáni Hentes bukásának évében, az átmeneti összefogás illúziói, az igazi változás reménye telíti a levegőt. Az ezredforduló éjszakájáról emlékezetemet már csak az a vastag petródafüst felhője szűrja, köhögteni, mely újév éjszakáján Becse főtere fölött lebeg, éppen a városháza erkélyének magasságában, ahol előbb a szerb polgármester mond, kaptatosan, rövid beszédet. Nem veszi észre, hogy lábánál landol az egyik égő petróda. Durranására majdnem kiugrik az erkélyről. Utána én következem. Mondok valami köszöntőt magyarul, a fojtogató kénes füstben, aztán szinte fuldokolva, menekülve hagyom el a városházát, vágom át magam gyalogosan, a lábam elé hulló petródákat átugorva, az iszonyú durrogáson.

Időnként telefonon beszélek Morvayval, akinek hivatalos papírok, szándéknyilatkozatok kellene. Van esély a képek elkészítésére. Ezt Szerezlával, a szenttamási alpolgármesterrel 2001. január 25-én közli. Levele faxon érkezik, itt-ott nehezen olvasható. Aláírása alatt a Tűzzománcművészek Magyar Társaságának pecsétje. Megígérem neki, beszerzem, küldöm a hiányzó papírokat.

Tisztelt Alpolgármester Úr!

A Nemzeti Kulturális Alapprogram Iparművészeti Kollégiuma és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma a Szent Tamási tűzzománc stációk ügyében

arra kért, igazolják, hogy a korábban küldött fotóanyag dokumentációja óta az építkezés – helyreállítás folytatódott, esetleg befejeződött. Amennyiben ez a véglegesen új állapot még nem áll fenn kérem igazolják, hogy e munka folyik s előreláthatólag pl. ez év augusztus 20-ra befejeződik /a millenniumi év eddig tart/.

A nálam lévő fotókon látszik, hogy a kálváriadomb, a kápolna s egyes stációs oszlopok még romosak, ezek helyreállításáról kellene igazolás.

Ha postafordultával vagy faxon kapok erről értesítést, nagy esélyünk van rá, hogy a stációk teljes költségeit ezen intézmények vállalják. /kuratóriumuk február elsején ül össze/

Amennyiben további információra van szükség kérem hívjon fel : 00 36-1 286 0006

Várom gyors, biztató válaszát tisztelettel:

Morvay László
Tűzzománcművész

Budapest, 2001. 01. 25.

Telefonon beszélek a szenttamási pappal. Bizalmatlansága érthető, nyilván nem ismer meg az általam közölt ajándék híre is túl szép. Mondom neki: egy szándéknyilatkozatot kellene aláírnia. Erre azt válaszolja: nem áll szándékában bármit is megrendelni. Nyilván attól tart, hogy a képek árát előbb-utóbb be akarják rajta vasalni. Ő semmit sem akar aláírni.

Kérdem tőle: a Szenttamási Kálvária nem egyházközsége tulajdonát képezi? A képoszlopokat nem újították föl?

Mondja, hogy a kálvária egyházközsége birtokában van, hogy a képoszlopokat már fölújították.

Csak azt kellene aláírnia, amit már szóban is közölt velem, biztatom. Meg azt, hogy mit szándékoznak tenni. – Azt aláírhatom – böki ki végül –, ha megfogalmazza a szövegét. – Megfogalmazom.

Nincs mese, személyesen és a helyszínen kell ezt lebonyolítanom. Megfogalmazom a szándéknyilatkozat szövegét, húsvéti tervükkel, legépelem, pár példányban viszem Szenttamásra. Többen várnak rám. Részletesen ismertetem velük a lehetőségeket: ha összefognak és augusztusig képesek fölújítani a kálváriát, szavam adom arra, hogy Szent István napjáig, mert a millenniumi év addig tart, egy tűzzománcművész képeivel föltesszük a koronát a szenttamási magyarság számára oly fontos kálváriára.

Szándéknyilatkozat

Morvay László iparművész (H-1239Budapest, Grassalkovich u. 157) részére

A szenttamási (srbobrani) Szent Kereszt Felmagasztalása RK. Plebániahivatal részéről igazolom, hogy az egyházközség birtokában levő Szenttamási Kálvária bejáratának, tizennégy képoszlopának helyreállítása befejeződött. A kálváriadomb 3 feszületének helyreállítását 2001 húsvétjára tervezzük.

Szarvas Péter plébános

Szenttamáson, 2001 jan. 28-án

Hitetlenkedve hallgatnak. Mit akar itt ez a becsei? Aki még ráadásul hülye politikus is – ezt nem mondják, de látom rajtuk. Ha a magyarság sorsa a politikusain múlna, már írmagostul kipusztultunk volna.

Biztatom őket, gyönyörű műalkotásokat fognak kapni. Ha az anyagot összehozzák, a szellemi, a művészi is itt lesz, meg fog érkezni.

A jobb működés érdekében willámpostás kapcsolatot kezdek működtetni Morvayval. A becsei városházán leveleimet kinyomtatva iktatják. Meg is beszéltem Major-Zalával, hogy időnként a legrágárabb verseiből átlók egy-egy csokrot hivatali címemre, az illetéktelen szemeket, a mások levelébe olvasókat megbotránkoztatandó.

Pontosan látszik a hivatal működése is: Morvay január 26-án, 10:34-kor postázott levele csak három nappal később kerül asztalomra.

Pisti, tán, mint a szomszéd[s]ágban lévő köz-ség magyar alpolgármestere is írhatnál valamit, „ezeknek”-a legutóbbi értesülés szerint - főleg a fej-

léces papír és a pecsét a legfontosabb, meg hogy azon vagytok, hogy befejeződjön a renoválás. Szia M. Laci

SZÁNDÉKNYILATKOZAT

Morvay László iparművész (H-1239 Budapest, Grassalkovich u. 157) részére

A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége támogatja a SZENTTAMÁSI KÁLVÁRIA felújítására irányuló törekvéseket, melyeknek helyi önkormányzati tényezői (képviselő testületi tanácsnokai, alpolgármestere) révén kezdeményezője is volt,

Óbecsén, 2001 január 29-én

Tari István,

a VMDK alelnöke

From: Morvay László <morvay@elender.hu>
To: Kiss Gyula <kissgy@tulnet.hu>; Tari István <tari@becej.co.yu>
Sent: 28. február 2001 08:40
Attach: proba.eml
Subject: [Fwd: proba]

Vajdaság-Szenttamási-tervek a támogatás megjött az NKA-tól... mennék valamikor.. hívjal Morvay-Panca

Február 28-án küldi el a kápolna homlokzati képeinek és szárnyas oltárának vázlatát. Március 13-án érkezik Szenttamásra, terepszemlét tart. Már érzi, hogy a szenttamásiak lendületben vannak. Nagy ünnepségről álmodozik. Tetszik neki a helyszín. Azt hiszi, hogy művészként megtervezheti a Szenttamási Kálvária átadási ünnepségét. Nem akarom kiábrándítani. Még nem sejtí az, mennyire elbalkanizálódott, mekkora szellemi és anyagi nyomorban él a délvidéki magyarság zöme.

Április 18-ai levelében ez áll: „...közben Márti-kával Stockholmban állítottunk ki, s egy hétig odavoltunk kocsival, most nagyon jó visszazökkenni a munkába, igyekszem, remélem meglesztek elégedve, amint van első égetés küldöm a fotót, hogy megnyugodjatok, a kápolnába is meglesz a Halott Krisztus a sírban, Meszlényi János csinálja kerámiából...írj”

Azonos tartalmú levelet kap tőlem Dávid Ibolya és Jankovics Marcell. Írásban csak az utóbbi válaszol, kézzel írott válaszlevelének szépsége emlékezetes.

Tisztelt Jankovics Marcell!

A SZENTTAMÁSI KÁLVÁRIA felújítási munkálatai befejezésükhöz közelednek; elképzelésünk szerint 2001. augusztus 19-én adnánk át rendeltetésének ezt a létesítményt, melynek 28 nagyméretű, kültérben is elhelyezett tűzzománc kompozíciójának alkotója Morvay László, a Tűzzománcművészek Magyar Társaságának elnöke. A szenttamásiak évtizedeken át dédelgetett vágya válik valóra ezzel a tűzzománc-műalkotásokkal felújított kálváriával, melynek létrehozását a magyar kormány, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma is támogatta.

Szeretnénk, ha Ön, aki közösségünk számára bátorítást és reményt jelent, elfogadná meghívásunkat és a számunkra oly fontos ünnepségünk

szónokaként nyilatkozna meg Szenttamáson 2001. augusztus 19-én, a 17.00 órakor kezdődő átadási ünnepségen.

Visszajelzésében, igenlő válaszában bízva, a szenttamási kálvária felújítását intézők nevében, üdvözlöm Önt:

Tari István,
Óbecse alpolgármestere,
a VMDK alelnöke

Jankovics Marcell
01 08/14 13:55 FAX +36 1 352 7230

Hölgyeim és Uraim! Kedves Barátaim!

Legnagyobb sajnálatomra nem lehetek személyesen jelen ezen a mindannyiunk számára oly fontos ünnepen, s az ünnep alkalmából Morvay László tűzzománc kálvária-képeinek fölvatásán. Mindazonáltal engedjék meg, hogy a távolból, de lélekben önökkel és a művésszel együtt ajánljam a figyelmükbe e művet.

Jeles, vagy inkább megjelölt (megbélyegzett?) hely Szenttamás, ahol - úgy tűnik - a pusztulás, romlás tűz által törvényszerűen tér vissza az idő körforgásával.

Méltó emlékműve e helynek tehát és nemcsak a katolikusok, hanem minden érző ember számára a Kálvária, az istenember szenvedésének és áldozatának monumentuma, és méltó eszköze az emlékéllítésnek a tűzben égő áldozatként létrejött mű ezen a helyen. Különösen olyan művész kezéből, szívéből és agyából, mint amilyen Morvay László, aki ennek a műfajnak talán legnagyobb hatású kortárs művelője, és aki - ezt e jeles helyen ki kell mondani - nemcsak a nevében, hanem szívében és műveiben is magyar.

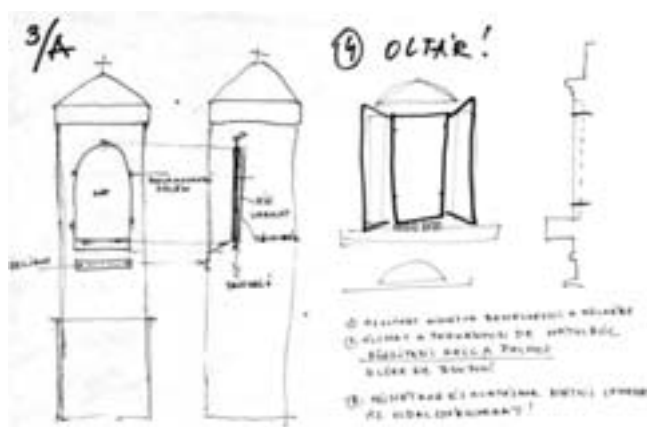
Ahogy Krisztus Urunk áldozata sem volt céltalan, hiszen számunkra a megváltást hozta, úgy legyen a helyreállított Kálvária Morvay László időnek, történelemnek ellenálló tűzzománc képeivel együtt örök tanújele a magyar tenniakarásnak és megmaradásnak.

2001. augusztus 19

Őszinte tisztelettel
Jankovics Marcell

A nyár közeledtével egyre aggasztóbb hírek érkeznek Szenttamásról. Elkészülnek a képek, nincs aki áthozza őket a határon.

Aztán átkerülnek a képek a határon, Morvay már nem jön velük, beépítésükben nem vesz részt, maga helyett tervrajzokat küld.

Látva a helyiek önértékelési zavarát, a minden alázatot nélkülöző melldöngetést, a gusztustalan zsákmányszerzésből fakadó mohóságot, a szellemi és alkotómunka teljes lebecsülését, miután két különböző meghívót is kapok a hirtelen megnövekedett szervezési kedvből ugyanarra az ünnepségre, döntök: nem veszek részt a felújított Szenttamási Kálvária átadási ünnepségén. Morvay augusztus 18-án érkezik Szenttamásra, szándékomról értesülve, átjön Óbecsére, ahol arra kér: ne hagyjam őt cserben! Hiszen ketten, közösen kezdtük el álmodni az egészet.

Ha nem jövök Szenttamásra és nem mondok el az ünnepségen egy saját verset - fenyeget -, ő nem teketóriázik, fogja magát és családotól hazamegy! A legszebb munkáját ajándékozza nekünk, stb. Érzelmi zsarolásától elgyengülten, megígérem neki, hogy ha nem is veszek részt semmilyen fogadáson, ám kedvéért a délutáni műsoron megjelenek és elmondom egyik versemet.

KIADÓ A KERESZTÚT

*Hordozható táj kell a hazátlanul
élőknek! Ág-bog, mely kuszaságot ad.
Ifjonti ábránd gerjedelme
festi a szürke kakukktojását.*

*Világra hozza honkeresőit, új
földönfutóit ontja a pusztulás.
A régi vétkek új ruhákban
illegetik magukat lakájként.*

*Kinyomhatóvá duzzad a gyávaság,
hóhérlégényes újra a példakép:
csak jó alattvalók akarnak
lenni a hetyke fiúk manapság.*

*Cserélhető fej, végteleníthető
mellébeszélés kell a tömegnek, és
nagyzási hóbort kell az önzés
sorkatonáinak: állomáshely.*

*Reklámok izzó fényzőnébe hullt
hatásvadászat temploma épül: őrt
álló fogyasztás gyűjti lelkes
híveit, álmodozóit immár.*

*Véres verejték üzletel általuk,
sűrű tövisből fon koronát a kéz;
báván nyekergő másnaposság
hirdeti: van kiadó keresztút!*

Megfestem a virágos katonát! Megfestem azokat, akiknek közük van a Szenttamási Kálváriához a keresztút szereplőiben – árulja el nekem egyszer vigyorogva Morvay, akit néha Morvásnak hívtam.

A döbbenet keríti hatalmába, amikor látja, hogy óriási ajándéknak nem tulajdonítanak jelentőséget

a szenttamási magyarok, akik csak egymással vannak elfoglalva. Csak azzal, hogy ebből a számukra is alig hihető Szent István-napi eseményből ki profitálhat többet. No meg, hogy ki kit járathat le a leginkább.

Amikor a festmények szállítója, amikor a fal fontosabb a rá akasztható műalkotásoknál!

A szegények attól szegények, hogy nem veszik észre az igazi értékeket. Sehol egy katalógus, egy kiadvány, egy helyi jelzés, egy helyi méltatás. A harsány mellébeszélés a főszereplő – pedig Morvay László mindent beleadva, több képet készít a tervezettnél, saját tiszteletdíját is az anyagra költve. Nagy ajándékot hozott! Észre sem vették.

Ekkora méretű tűzzománc képeket Magyarországon csak Bonyhádon tudnak kiegészíteni.

Mostanában kerül elő 2002-ből származó, nekem küldött cédulája, kézírásával ez áll rajta:

*Drága Pistám!
Elismerés és fizetség híján
valami hazai, kicsi, legalább
az emlékezetnek és a dokumentációnak.
Kár, hogy ilyen keserűn kell
emlékezniem életem egyik legkiemelkedőbb
sorozatára.*

Viszlát
Morvay Lacy
Bp. 2002. május 19.

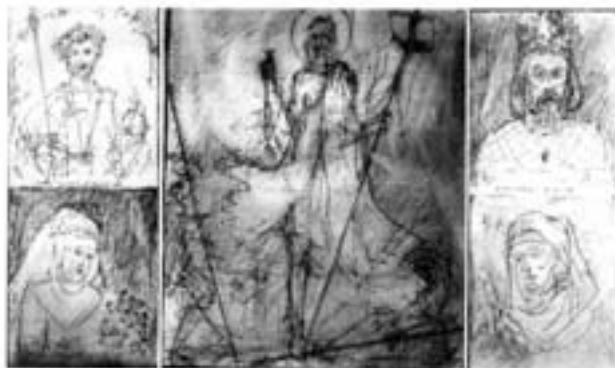
Gion Nándor!

Elismerés és felelősség
visszatérő korszak, kicsi, legalább
az emlékeztető és a dokumentáció-
ról. Kés, hogy lépés keresni az
emlékezőm életem egyik leglicen-
kedőbb sorsotára!

Gratulát

Morvay Lacy
Bp. 2002. május 19.

Gion Nándor 2002. augusztusában hal meg. Bő más-
fél év múlva, 2004. márciusában követi őt Morvay László.

Morvay tíz évvel ezelőtt willámpostázott vázlatait
nézegetem.

Nem hiszem, hogy Gion készített volna vázlatokat. Tudhatta jól: nem ő írja meg a történeteit, inkább a történetei írják meg őt. Nagy melósként ezért ballaghatott be, hajózhatott be naponta, még a kora reggeli órákban munkahelyére, a színházba, ahol igazgató volt, egy üveg vinjakkal. Festett lötytynek, kotyvaléknak hívtuk magunk között azt a tömény italt, melynek népszerűbb változata lila címkéjén ez állt – és itt a reklám helye: RUBIN. Ezért mondogathatták a déli órákban megérkező, ébredve betámolygó színészek: az a különbség Gion és a svájci óra között, hogy Gionban mindig egy RUBIN-NAL több van. Mert Gion akkor fejezte be az írást, amikor megérkeztek a színészei. Akik a sűrű dohányfüstben megihatták az ürülő üveg alján maradt kotyvalékot.

(A szerző grafikája)

Otthon volt a színházban.
Azon a remek, áttételes kofahajón.
Nyilván a rádióban is otthon volt.
És otthon volt szenttamási történeteiben is, melyeket nem kellett kitalálnia.
Morvay keresztútját még látta.
Morvay keresztútja neki állít leginkább emléket.
Morvay keresztútjának története olyan, mint ha azt Gion már megírta volna, mely úgy szól rólunk, ahogyan a nagyon sunyivá töppedt túlélők szomorúságán átüt a vidáman pattogó citeraszó.
És a latrok, a megváltóval együtt, könnyebben túlélhetik az atomcsapást is.

